Rok I. Kraków, dnia 20 września 1904 r. Nr. 12.

PRZEWODNIK KĄPIELOWY

DWUTYGODNIK ILUSTROWANY
POŚWIĘCONY SPRAWOM ZDROJOWISK I MIEJSC KLIMATYCZNYCH KRAJOWYCH.

Wychodzi w porze kąpielowej 1-go i 15-go każdego miesiąca.

Redaktor i wydawca: **Dr. Zygmunt Wąsowicz.**

Redakcya i Administracya:
Kraków, ulica Floryańska L. 44.

Rękopisów nie zwraca się.

Ogłoszenia:
za 1 wiersz petitem lub jego miejsce 40 halerzy;
w „nadesłanem" za 1 wiersz garmondem 1 kor.
przyjmuje Administracya.

Prenumeratę wynoszącą **6 kor.** za cały rocznik, przyjmuje prócz administracyi księgarnia *S. A. Krzyżanowskiego* w Krakowie i księgarnia *E. Wende i Spółka* w Warszawie.

Od wydawnictwa.

„Przewodnik kąpielowy"

jest pismem informacyjnem, które rozsyłane **bezpłatnie** ma za zadanie zapoznawać naszą publiczność w jaknajszerszych kołach z zaletami i urządzeniami naszych miejscowości leczniczych i pouczać ją, że i w kraju może leczyć się z równą, a często z większą dla siebie korzyścią i mniejszym kosztem, niż za granicą.

„Przewodnik kąpielowy"

rozsyłany więc będzie **bezpłatnie** w pierwszym rzędzie *PP. Lekarzom w Galicyi i Królestwie Polskiem, znajdzie się we wszystkich pociągach głównych linii kolejowych, czytelniach publicznych, hotelach, kawiarniach, cukierniach, restauracyach i t. d.*

Wobec tego pismo to przedstawia **niezwykle korzystne warunki** dla reklamowania w ogłoszeniach naszych miejscowości kąpielowych, zakładów leczniczych, pensyonatów, hoteli, prywatnych will w zdrojowiskach, jak niemniej przemysłowych i kupieckich, zwłaszcza w zdrojowiskach i większych ogniskach handlowych, przez które publiczność kąpielowa w drodze do zdrojowisk przejeżdżać musi.

W sprawie rozwoju naszych zdrojowisk.

Odpowiedź

Dra Zygmunta Wąsowicza

na kwestyonaryusz c. k. Namiestnictwa.

1. Jakimi środkami możnaby przyjść z pomocą materyalną naszym zdrojowiskom, w szczególności:

a) w jakiej formie byłyby pożądane ulgi podatkowe?

b) jakie ulgi w taryfach przewozowych na kolejach?

c) czy potrzebne jest utworzenie wspólnych subwencyonowanych składów wód mineralnych i wyrobów zdrojowych?

d) czy zachodzi potrzeba utworzenia centralnego (ewent. krajowego) biura porady technicznej, któraby dawała opinię co do planów i kosztorysów na prace balneotechniczne i asanacyjne w zdrojowiskach?

e) w jaki sposób mogłoby nastąpić ułatwienie kredytu dla zdrojowisk w instytucyach finansowych?

Jest rzeczą pożądaną i konieczną, aby rząd austryacki — podobnie jak to uczynił rząd węgierski — wychodząc z zasady, że zdrojowiska i uzdrowiska są zakładami użyteczności publicznej i mają na celu podniesienie i utrzymanie zdrowotności ogółu, zwolnił je na pewien szereg lat całkowicie od podatków. Gdyby to jednak z jakichkolwiek powodów nie mogło rychło nastąpić, należałoby dążyć do tego, aby kraj, dbały o rozwój swojego własnego przemysłu, zrzekł się na pewien szereg lat dodatków krajowych, co już by stanowić mogło znaczną dla naszych zdrojowisk ulgę.

Przemysłowcy i właściciele domów wykonują przemysł swój tylko przez $^1/_4$ część roku i wynajmują domy także tylko przez ten czas, przeto i podatki nie powinny być wymierzone za rok cały, ale tylko za czas wykonywania przemysłu.

W każdym razie władze podatkowe winny ściągać podatki domowo-czynszowe i zarobkowe w zdrojowiskach nie w pierwszym — jak dotąd — lub drugim sezonie, ale w połowie 3-go kwartału, t. j. 1 sierpnia, w którym to czasie dochody z przedsiębiorstw kąpielowych mogą się znajdować w rękach właścicieli, lub wykonywujących jakikolwiek przemysł w zdrojowiskach.

Aby skutecznie przyjść z pomocą naszym zdrojowiskom, należałoby obniżyć taryfy przewozowe nietylko dla przetworów zdrojowych krajowych, ale i dla materyałów budowlanych, przyrządów lekarskich, sprzętów, służących do urządzenia mieszkań i zakładów leczniczych, a wreszcie i dla materyałów spożywczych.

Utworzenie wspólnych subwencyonowanych składów wód mineralnych i wyrobów zdrojowych krajowych byłoby rzeczą ze wszech miar pożyteczną. Szkody podobne miałyby za zadanie ułatwiać nietylko zbyt przetworów zdrojowych, ale przez odpowiednią reklamę zbyt ten podnieść do rozmiarów większych, niż dotąd — i w ten sposób w przyszłości import wód obcokrajowych ograniczyć do minimum.

Wielką również korzyść mogłoby przynieść naszym uzdrowiskom i zdrojowiskom utworzenie k r a j o w e g o b i u r a b a l n e o l o g i c z n e g o. Biuro takie powinien powołać do życia rząd i opłacać koszta jego utrzymania, podobnie jak to czyni z inspektorami przemysłowymi. Biuro zdrojowe krajowe, gdyby nie mogło istnieć jako osobny wydział najwyższej władzy krajowej, mogłoby podlegać referentowi spraw sanitarnym a w skład jego powinien wchodzić lekarz balneolog i technik górniczy, którzyby należycie do pełnienia swych urzędów przygotowani, nietylko czuwali nad rozwojem naszych zdrojowisk, ale udzielali zarazem bezpłatnie zarządom zdrojowym wskazówek balneotechnicznych.

Bank krajowy udziela już obecnie niektórym zdrojowiskom pożyczek na domy murowane. Dobrodziejstwo to powinien rozszerzyć i na domy budowane z materyału nieogniotrwałego, o ile te domy, odpowiednio ubezpieczone w krajowych Towarzystwach ubezpieczeń, dają przez winkulowanie polic należyte zabezpieczenie pożyczki. Wydział krajowy, a w szczególności oddział przemysłowy Wydziału krajowego, rozporządzający dość znacznymi funduszami na udzielanie bezprocentowych, lub małoprocentowych pożyczek dla celów przemysłowych winien również popierać i przemysł zdrojowo-kąpielowy, który z niewiadomych powodów od korzystania z dobrodziejstwa pożyczek z tego funduszów został niesłusznie pominięty.

2. Czy przepisy budowlane dla naszych zdrojowisk, zawarte w ustawie budowniczej dla wsi i miasteczek (z 13 października 1889 dz. ust. kraj. 133), są wystarczające dla zapewnienia rozwoju zdrojowisk, ewentualnie, w jakim kierunku należałoby je zmienić lub uzupełnić?

Przepisy, budowlane zawarte w ustawie dla wsi i miasteczek (z dnia 13 października 1889 dz. ust. kraj. 133) są i dla zdrojowisk prawie wystarczające. Należałoby je tylko odpowiednio uzupełnić, w szczególności należy przepis, aby domy drewniane w zdrojowiskach były stawiane o 5 metrów od granicy sąsiada, w całości utrzymać, co się zaś tyczy budowy domów murowanych, które dzisiejsza ustawa pozwala stawiać tuż na granicy sąsiada, powinno się wydać rozporządzenie, aby były oddalone 3 metry od granicy sąsiada.

Domy mieszkalne nie powinny być wznoszone nad zdrojami — te, które już stoją, powinny być usunięte, a na przyszłość należy przepis, aby w promieniu 950 metrów od zdroju nie wznoszono domów mieszkalnych. W tym samym promieniu nie należy pod żadnym warunkiem stawiać wychodków publicznych.

Ustawa budownicza powinna wreszcie przestrzegać należytych przepisów dla sanatoryów, pensyonatów i zakładów spożywczych i powinna wzbraniać stanowczo budowy zakładów przemysłowych o większych paleniskach na obszarze zdrojowiska.

3. Czy potrzeba komisye zdrojowe (klimatyczne), ustanowione na zasadzie ustawy krajowej z 5 listopada 1891 (dz. ust. kraj. 89), znieść?

a) natomiast za wzorem ustawy czeskiej z 27 października 1868 oddać załatwianie spraw zdrojowych Zwierzchnościom gminnym w poruczonym zakresie działania, a po drugie

b) czy w takim razie dążyć do złączenia gminy z obszarem dworskim?

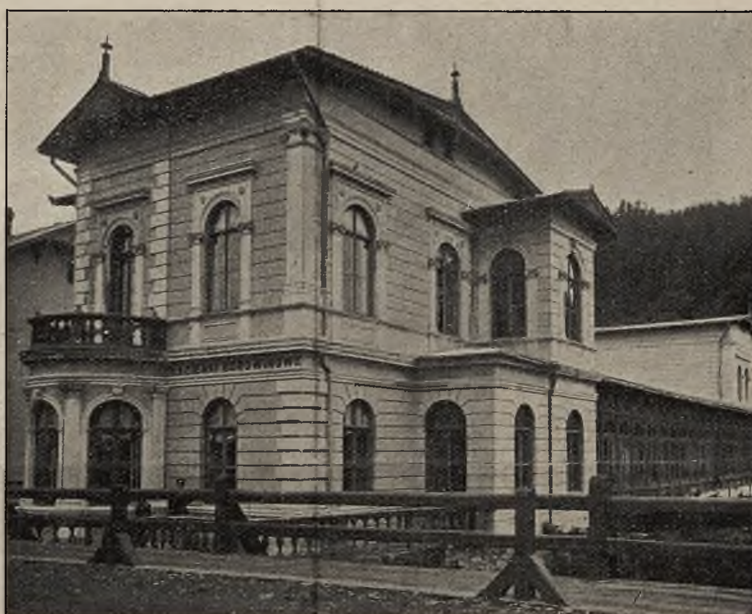
c) ewentualnie, czy za wzorem ustawy krajowej dla Niższej Austryi z 8 grudnia 1903 pozostawić Komisye

zdrojowe (klimatyczne), a w takim razie, w jaki sposób zmienić ich skład?

d) jakie ewentualne zmiany należałoby wprowadzić w ustawie zdrojowej, aby zapewnić prawidłowe funkcyonowanie Komisyi zdrojowej (klimatycznej)?

Komisye zdrojowe należy w zasadzie utrzymać w tych zdrojowiskach, które leżą na obszarze prywatnym, w zdrojowiskach zaś, gdzie zakład i źródła mineralne leżą na obszarze gminnym i dworskim, powinno się dążyć ze względu na rozwój i dobro uzdrowiska do zlania tych dwóch obszarów w jedno administracyjne ciało i ustanowienia na podstawie nowej ustawy wyborczej sprężystego i ukwalifikowanego zarządu gminnego, któremuby należało powierzyć czynności obecnych Komisyj zdrojowych. Jako wzór pod tym względem służyć mogą pod tym względem zdrojowiska czeskie, które właśnie dzięki ustawie w Czechach obowiązującej stoją już dziś na wysokim stopniu rozwoju.

Odnośnie do Krynicy, sprawa złączenia obszaru dworskiego z gminnym wobec zapewnienia Namiestnika, jest już kwestyą najbliższej przyszłości. Należy jednakowoż przedewszystkiem oddzielić odpowiednio wielki obszar, na którym leży zakład od wsi i utworzyć zeń nową gminę „Krynica-Zdrój“, w skład której wszedłby również obszar dworski.

Krynica. — Łazienki borowinowe.

Co do innych uzdrowisk i zdrojowisk krajowych, to w uchwalaniu dla nich nowej ustawy zdrojowej należy ściśle indywidualizować zależnie od warunków, wśród których one się znajdują i rozwijają. I tak np. w stacyi klimatycznej Zakopane, leżącej wyłącznie na obszarze gminnym zarząd klimatyczny winien spoczywać w rękach gminy, natomiast w zdrojowiskach leżących wyłącznie na obszarze dworskim, jak Rabka, Rymanów, Iwonicz, Szczawnica, należałoby, idąc za wzorem ustawy niższo-austryackiej, utrzymać Komisye zdrojowe, wzmacniając ich dotychczasowy skład wszystkimi lekarzami, w zdrojowisku tym praktykującymi, bez których udziału czynnego nie można się spodziewać należytego funkcyonowania Komisyj zdrojowych.

Stosunki zresztą zdrojowisk w Rabce, Rymanowie, Iwoniczu i Szczawnicy nie nasuwają wcale potrzeby łączenia obszaru dworskiego z gminą.

4. Czy nie zachodzi potrzeba zmiany dotychczasowego przeznaczenia funduszy zdrojowego (§ 12 ustawy zdrojowej)?

Granice użycia funduszu zdrojowego, zakreślone paragrafem 12 obecnie obowiązującej ustawy są stanowczo za ciasno zakreślone. Nowa ustawa powinna zezwalać na użycie funduszu zdrojowego i na pokrycie wszelkich potrzeb, mających z istotą i rozwojem zdrojowiska ścisły związek, względnie na wszelkie wydatki, powstałe z powodu napływu gości, jak np. na wodociągi, kanalizacyę, dom zdrojowy, park i inne tak postępujące ulepszenia.

5. Czy według dotychczasowego doświadczenia fundusz zdrojowy bywa używany stosownie do swego przeznaczenia, czy nie zachodzi potrzeba jakiego ustawowego rygoru w razie powtarzających się przekroczeń?

Jeśli się granice wydatków z funduszu zdrojowego rozszerzy w myśl powyższego wniosku, potrzeba ustawowego rygoru w tym kierunku okaże się zbyteczną.

6. Czy sposób zapobiegania chorobom zakaźnym w zdrojowiskach i uzdrowiskach jest dostateczny?

W szczególności:

a) jak zabezpieczyć odpowiednią czystość w otoczeniu domów mieszkalnych dla gości zdrojowych, oraz mieszkań samych i urządzenia wewnętrznego?

b) czy sposób wykonywania desinfekcyi jest celowi odpowiedni?

c) jak postępować w razie wybuchu choroby zakaźnej w zdrojowisku?

Każde zdrojowisko i uzdrowisko powinno posiadać dom izolacyjny, w którymby bez obawy rozszerzenia się choroby zakaźnej mogli być chorzy izolowani. Domy w zdrojowiskach, gdzie przebywają chorzy z gruźlicą płuc udzielającą się, powinny być budowane na wzór domów izolacyjnych, ewentualnie sanatoryów, gdzieby po każdym chorym można łatwo przeprowadzić desinfekcyę. Organa sanitarne w każdem zdrojowisku powinny posiadać władzę wykonawczą, naturalnie w zakresie swego działania. Każde zdrojowisko i uzdrowisko powinno posiadać wodociągi zdrowej i dobrej wody do picia i kanalizacyę spławną z systemem biologicznym.

Domy w zdrojowiskach powinny być naokoło otoczone brukiem lub betonem, ściany odświeżone, względnie bielone lub lakierowane, zaopatrzone w sprzęty gładkie, łatwo dające się czyścić, w spluwaczki z płynem desinfekcyjnym, w czysto utrzymane miejsca ustępowe, klosety, wentylacye, doły na śmieci i odpadki kuchenne.

Każde zdrojowisko i uzdrowisko powinno utrzymywać wozy specyalne do wywożenia śmieci na ogólne śmiecisko. Potoki mają być uregulowane, zanieczyszczać ich pod karą nie wolno.

Odpowiednia desinfekcya może być dokładną i dobrze przeprowadzoną przy użyciu odpowiednich i przez

naukę poleconych przyrządów i o takie każde zdrojowisko powinno się postarać, jak niemniej o dobrze wyszkoloną służbę sanitarną.

W wypadku pojawienia się choroby zakaźnej w zdrojowisku należy postępować ściśle w myśl ustawy obowiązującej, a przedewszystkiem chorego należy izolować. Do przewożenia chorego infekcyjnego z mieszkania do domu izolacyjnego nie powinno się używać publicznych pojazdów, ale mają być do tego celu używane specyalne wozy, względnie nosze.

7. Czy dotychczasowy sposób udzielania koncesyi na zakłady lecznicze jest wystarczającym dla zabezpieczenia należytego utrzymania w dobrym stanie wszystkich urządzeń leczniczych i hygienicznych, czy zachodzi potrzeba jakich obostrzeń na wypadek zaniedbania tych urządzeń?

W udzielaniu koncesyi na zakłady lecznicze powinno się przedewszystkiem zwracać uwagę, aby one odpowiadały pod każdym względem wymogom ustawy sanitarno - budowlanej.

Krynica. — Wnętrze łazienki salonowej.

Koncesye podobne mogą być udzielane nietylko lekarzom, ale i przemysłowcom, z tym jednak warunkiem, że kierownikiem zakładu musi być lekarz. Niestosowanie się w tym kierunku do przepisów ustawy powinno być karane naprzód grzywną, następnie odebraniem koncesyi.

8. Czy przepisy górnicze i sposób ich wykonywania zabezpieczają dostatecznie istnienie zdrojów leczniczych?

Każde zdrojowisko i uzdrowisko lub stacya klimatyczna ma swój rejon ochronny. Do minerałów zastrzeżonych w tym rejonie powinny należeć wszystkie minerały, nie wyłączając, jak dotąd, oleju skalnego, nafty, wosku ziemnego, asfaltu i t. p.

Wody mineralne używane w celach leczniczych powinny być poddawane rozbiorowi chemicznemu co 10 lat.

Gdyby się okazała potrzeba wykonania jakichkolwiek robót celem zabezpieczenia źródeł leczniczych, to roboty te mogą być wykonywane nawet przymusowo na gruntach innych właścicieli, którzy na ten cel muszą odstąpić dobrowolnie lub przymusowo potrzebną część gruntu w myśl postanowień ustawy o wywłaszczeniu.

W celu zabezpieczenia wreszcie źródeł leczniczych, należałoby także obostrzyć dziś obowiązującą ustawę o niszczeniu lasów.

9. Sprawa ulg kąpielowych dla lekarzy wojskowych, nauczycieli i nauczycielek ludowych i urzędników publicznych.

Ulgi dla lekarzy, ich żon i dzieci powinny być przyznawane w jak najszerszych granicach. Ulgi dla nauczycieli i nauczycielek szkół publicznych powinny być przyznawane i na sezon główny.

10. Sprawa ubogich w zdrojowiskach.

Ubodzy i żebracy w zdrojowiskach powinni być traktowani w myśl ustawy. Zbieranie składek w zdrojowisku na cele pozamiejscowe powinno być w zasadzie wzbronione.

11. Czy zachodzi potrzeba utworzenia związku zdrojowisk galicyjskich? czyli też towarzystwa balneologicznego? czy jednego i drugiego?

Należy koniecznie dążyć do utworzenia związku zdrojowisk, a przedewszystkiem Towarzystwa balneologicznego. Wreszcie normowanie sposobu wynajmowania mieszkań (Miethordnung) gościom kąpielowym, który w obecnych warunkach daje powód do ciągłych skarg i utyskiwań. Wpłynąłby bez wątpienia korzystnie na liczniejsze niż dotąd odwiedzanie naszych zdrojowisk.

Wiadomości bieżące.

Od Redakcyi. Zeszytem dzisiejszym zamykamy pierwszy rocznik *Przewodnika kąpielowego.* W roczniku tym umieścili swe prace i korespondencye pp. doktorzy: L. Bier (Kraków), M. Cercha (Krynica), A. Chramiec (Zakopane), E. Damański (Iwonicz), H. Dobrzycki (Warszawa), Fr. Kmietowicz (Krynica), J. Kołączkowski (Szczawnica), prof. L. Korczyński (Szczawnica), St. Lewicki (Krynica), M. Nartowski (Kraków), Z Pelczar (Truskawiec), T. Piotrowski (Żegiestów), T. Praschil (Truskawiec), J. Regiec (Rymanów), J. Świętochowski (Połąga), J. Tchórznicki (Warszawa), Z. Wąsowicz (Krynica) i J. Zakrzewski (Maryówka).

W roku przyszłym ukaże się *Przewodnik kąpielowy* w ramach znacznie zwiększonych.

Frekwencya w naszych zdrojowiskach:

Iwonicz	do 1	września	osób	4224
Krynica	„ 14	„	„	6321
Rymanów	„ 25	sierpnia	„	2204
Truskawiec	„ 1	września	„	2798
Zakopane	„ 24	sierpnia	„	8084

Leonard Nitsch (inżynier) i Spółka, znana zaszczytnie firma instalacyjna w Krakowie, otrzymała od zarządu zdrojowego w Krynicy wezwanie do wykonania całego szeregu ulepszeń, stojących w związku z rozwojem zakładu. Pierwszą pracą, którą p. Nitsch już rozpoczął, będzie ujęcie ponowne zdroju Słotwińskiego i sprowadzenie go rurociągiem do zakładu.

Dr. E. Wajgiel z Rymanowa, odnośnie do pracy Dra J. Tchórznickiego p. t. „Frekwencya w naszych zdrojowiskach

i uzdrowiskach w ostatnich pięciu latach", zamieszczonej w Nrze 11 *Przewodnika kąpielowego*, stwierdza, że nie mógł niestety autorowi przesłać dat z Rymanowa, bo wezwania żadnego nie otrzymał. Ponieważ Dr. Tchórznicki w wykazie zdrojowisk galicyjskich Rymanów pominął milczeniem, przesyła nam Dr. Wajgiel wykaz statystyczny, z którego wyjmujemy liczby, odnoszące się do frekwencyi Rymanowa w ostatnich pięciu latach:

W roku 1899 ilość gości 1915
„ 1900 „ „ 2101
„ 1901 „ „ 2352
„ 1902 „ „ 2386
„ 1903 „ „ 2399

Liczby te wykazują stale zwiększającą się frekwencyę Rymanowa, a zwiększenie się frekwencyi w tych pięciu latach dochodzi poważnej liczby około 500 osób. Świadczy to chlubnie o rozwoju zakładu i jego wziętości.

Zjazd balneologiczny IV. związku balneologów austryackich odbędzie się dnia 12 października w Abbazyi. W zjeździe bierze udział kilku lekarzy zdrojowych w Galicyi.

Plan regulacyjny dla Krynicy. Wydział powiatowy poruczył sporządzenie planu regulacyjnego dla zdrojowiska Krynicy inżynierowi i autoryzowanemu geometrze p. Wincentemu Baczewskiemu, który już pracę swą rozpoczął.

Polskie zakłady lecznicze cały rok otwarte: B y s t r a, zakład hydropatyczny z pensyonatem (Dr. Jekeles). — C h o j n y (pod Łodzią), zakład hydropatyczny (Dr. Lande). — G r i e s w Tyrolu, zakład dla leczenia klimatycznego Dra Nazarkiewicza. — G r o d z i s k, gub. warszawska, zakład wodoleczniczy (Dr. Tokarski). — K r y n i c a, sanatoryum zimowe (Dr. Kmietowicz). — M a r y ó w k a pod Lwowem, zakład leczniczy (Dr. J. Zakrzewski). — M e r a n, zakład wodoleczniczy i dyetetyczny Dra Romualda Bindera (willa Stefania) dla ozdrowieńców nerwowych i wewnętrznych cierpień z wykluczeniem gruźlicy płuc. — N a ł ę c z ó w, zakład kąpielowy i wodoleczniczy (Dr. Połaski). — Z a k o p a n e, *a)* zakład leczniczy Dra A. Chramca; *b)* sanatoryum dla chorych piersiowo Dra Hawranka (Dr. Brzeziński); *c)* zakład Dra Chwisika; *d)* sanatoryum dla chorych piersiowo Dra K. Dłuskiego.

Cirkvenica, dzierżawiona przez Dra H. Ebersa, przeszła na własność konsorcyum węgierskiego. Wobec tego dotychczasowy kierownik Dr. Ebers zakładu tego prowadzić nie będzie.

Truskawiec. — Gościniec dojazdowy przed domem zdrojowym.

Z Towarzystwa tatrzańskiego. Doroczne zgromadzenie członków sekcyi turystycznej Towarzystwa tatrzańskiego odbyło się w ostatnich dniach w Zakopanem. Przewodniczący p. Janusz Chmielowski, przedłożył sprawozdanie z działalności zarządu za rok 1903/1904, który był pierwszym rokiem istnienia sekcyi. Sprawozdanie przyjęto do wiadomości, poczem dokonano wyboru nowego zarządu, w skład którego weszli pp.: X. Walenty Gadowski, twórca „Orlej perci", jako przewodniczący, Janusz Chmielowski, jako zastępca, Mieczysław Białkowski, jako sekretarz. Członkami zarządu wybrani pp. Dr. Stanisław Krygowski, Jan Fiszer, prof. Franciszek Tyczka i Tadeusz Horniłowicz Warszawy. Sekcya zakupiła w ubiegłym roku piękną bibliotekę dzieł, traktujących o turystyce, oraz sprawiła przybory turystyczne, jak ciupagi, raczki do wycieczek po śniegach i lodach i liny, które do użytków turystów rozmieszczono w schroniskach na hali Gąsienicowej, przy pięciu stawach polskich i przy Morskiem Oku. Sekcya rozciągnęła również baczny nadzór nad przewodnikami tatrzańskimi.

Poseł Dr. M. Danielak, korzystając z pobytu prezydenta ministrów, Dra Körbera w Zakopanem, wręczył mu następujący memoryał:

Ekscelencyo!

Galicya ma 16 zdrojowisk i jedną stacyę klimatyczną: Zakopane. Pomimo prawie zupełnego braku opieki ze strony Rządu Centralnego — zdrojowiska nasze dzięki skuteczności swoich wód i zdrowotnych warunków klimatu nadzwyczajnie się rozwinęły i liczba kuracyuszów i turystów z każdym rokiem w ogromnym stosunku wzrasta. Liczba gości w zdrojowiskach galicyjskich wynosiła w roku ubiegłym około 40.000 osób, liczba gości w Zakopanem zameldowanych w stacyi klimatycznej w r. 1903 wynosiła przeszło 10.000.

Uzdrowiska te są już dzisiaj znacznym ekonomicznym czynnikiem, przyczyniają się wielce do rozwinięcia przemysłu krajowego i ruchu handlowego. W przybliżeniu można oznaczyć kwotę, jaką pozostawiają goście i turyści w miejscach kąpielowych naszych na **16 milionów** koron rocznie.

Szwajcarya, a za nią inne państwa zachodnie zrozumiały doskonale swój własny interes, jaki leży w ruchu turystycznym. Zrozumiał to także należycie rząd węgierski i celem wzmożenia się ruchu turystycznego w Tatry węgierskie poczynił takie ułatwienia, takie udogodnienia, przeznaczył już na ten cel dziesiątki milionów koron, że pod niejednym względem prześcignął nawet rząd szwajcarski. Natomiast rząd

austryacki dla zdrojowisk swoich mało albo prawie nic dotąd nie zrobił, a turystyką wcale się nie zajmuje.

Zaniedbał nawet w niesłychany sposób swoje własne miejsce kąpielowe, skądby mógł ciągnąć nawet duże zyski, t. j. Krynicę.

Parlament węgierski wskutek inicyatywy rządu swojego zwolnił wszystkie zdrojowiska od podatków na przeciąg lat dwunastu.

Sejm galicyjski ze szczupłych swoich fundusze łoży co roku znaczne sumy na podniesienie naszych zdrojowisk. Gdyby i Rząd Centralny w ten sposób postępował, to w krótkim przeciągu czasu nasze zdrojowiska i stacye klimatyczne stanęłyby na stopie europejskiej i stałyby się rzeczywiście źródłem znacznych dochodów dla kraju i państwa.

Dzisiaj wobec hasła: „Należy uprzemysłowić Galicyę!“, wobec usilnych starań, ażeby ten biedny kraj, przez dziesiątki lat zaniedbany, w postępie i rozwoju wstrzymywany, ekonomicznie odrodzić, czas także pomyśleć i o naszych zdrojowiskach i stacyach klimatycznych.

Polegając na wyrażonej tylokrotnie życzliwości Waszej Ekscelencyi dla naszego kraju i witając Cię w najpiękniejszej części polskiej ziemi, wśród uroczych Tatr, mamy zaszczyt przedłożyć W. E. następujące życzenia nasze w sprawie Zakopanego i powiatu Nowotarskiego z prośbą o łaskawe tychże uwzględnienie:

Truskawiec. — „Park Adamówka“ z pomnikiem Mickiewicza.

1) Powiat Nowotarski i Zakopane od szeregu lat domaga się utworzenia Sądu obwodowego w Nowym Targu i Sądu powiatowego w Zakopanem. Obecnie, kto ma sprawę w Sądzie obwodowym w Nowym Sączu, musi stracić 3 dni, aby się do sądu dostać i wrócić.

Prosimy zatem W. E. o jaknajrychlejsze otwarcie Sądu obwodowego w Nowym Targu i Sądu powiatowego w Zakopanem.

2) Zakopane stało się dzisiaj jednem i jedynem miejscem klimatycznem górskiem, dokąd przeciętnie obecnie zjeżdża po 10 tysięcy turystów rocznie. Kraj co mógł, to dla Zakopanego zrobił. Wybudował przedewszystkiem wygodne szosy w Tatry i drogi w samem Zakopanem. Gmina jednak biedna, nie mająca żadnego majątku, nie może zdobyć się na najniezbędniejsze potrzeby rozwoju, mianowicie na: kanalizacyę, wodociągi i oświetlenie należyte. Rozwój Zakopanego zawisł od wydatnej na szereg lat rozłożonej pomocy rządowej na budowę kanałów, wodociągu i założenie stacyi elektrycznej.

3) Pomimo, że poczta w Zakopanem daje rocznie przeszło 100.000 koron przychodu, z czego 50.000 koron jest czystego zysku, dotąd nie ma należytego pomieszczenia. W sezonie letnim trzeba czasami stać pod gołem niebem na deszczu, nim się dociśnie do biurka urzędnika. Mimo tych braków zarząd pocztowy znowu połowicznie sprawę załatwia, wynajmując w nowym małym domu parę ciasnych ubikacyi na pocztę, zamiast wybudować raz porządny budynek pocztowy. Koszt dzierżawy jest znacznie większy, aniżeliby kosztował właściwy odpowiedni gmach na anunitetach wybudowany.

4) Nie mamy dotąd połączenia krótkiego z Węgrami. Do jeziora Szczybrskiego wybudowano po stronie węgierskiej kolej zębnicową, u nas jest w projekcie budowa kolei zębnicowej pod Świnnicę. Po jej wybudowaniu mogłaby być przedłużoną przez środek Tatr na Węgry. Taka linia kolejowa ma zapewnioną rentowność. Wkrótce w tej sprawie zostanie Wysokiemu Rządowi przedłożona petycya. Prosimy o przychylne jej traktowanie.

5) Gdy linia strategiczna kolejowa z Chabówki do Suchej Góry została w tym roku ukończoną i do użytku oddaną, upraszamy o jaknajrychlejsze upaństwowienie całej linii kolei z Chabówki do Zakopanego z odnogą do Suchej Góry, a to ze względów strategicznych i w interesie Tatr.

6) Prosimy o zaprowadzenie czterdziestupięcio dniowych biletów powrotnych do Zakopanego na liniach kolei galicyjskich i szląskich, jak to już uczynił rząd węgierski, ułatwiając ruch turystyczny.

7) Upraszamy o specyalną ustawę uwalniającą domy nowe, lub według nowoczesnych zdrowotnych wymagań przebudowywane w Zakopanem od podatków na lat 20. Ustawa taka jest dla Zakopanego niezbędną.

Jeżeli się zwracamy o pomoc do państwa, to czynimy to także w interesie samegoż państwa. Zakopane płaci już teraz podatków więcej, niż cały powiat nowotarski. Jeżeli rząd dopomoże do rozwoju Zakopanego, zapewni przez to państwu znaczny przyrost dochodów.

Prosimy Waszą Ekscelencyę o łaskawe przyjęcie i spełnienie naszych bardzo uzasadnionych życzeń.

C. k. Dyrekcya kolei państwowych w Krakowie przesyła nam następujące pismo: „Z dniem 1 października b. r. wchodzi w życie na kolei lokalnej Nowy Targ-Suchahora nowy rozkład jazdy, którego bliższe szczegóły są uwidocznione w odnośnych ogłoszeniach, rozlepionych po wszystkich stacyach c. k. kolei państwowych w Galicyi.

Na innych liniach, należących do okręgu krakowskiej c. k. Dyrekcyi kolei państwowych, pozostaje dotychczasowy rozkład jazdy z wyjątkiem pociągów sezonowych, które z dniem 16 b. m. przestają kursować, nadal w mocy".

„Zastaw się, a postaw się". Jeszcze dodatkowe słówko w sprawie wyjazdu zagranicę, zamiast do uzdrowisk krajowych. Ponieważ jest to na porządku dziennym naszego życia kwestya stała, a nadto stanowi ogniwo w ogólnym łańcuchu zjawisk społecznych, wypadnie powracać do niej, w miarę jak przybywają do dyskusyi nowe argumenty lub pomijane dotąd wskazania.

Do tej właśnie kategoryi należy głos niniejszy, zaczerpnięty z listu jednej z czytelniczek *Kuryera Warszawskiego*.

Zmieniają się czasy i ludzie. Ojcowie nasi nie przewidywali z pewnością, aby można było przekładać wyjazd do wód zagranicę ze względów oszczędnościowych. A przecież tak bywa. Wina tego dziwnego stanu rzeczy spada nietylko na same uzdrowiska lub na stosunki krajowe, lecz w pewnym stopniu i na samą publiczność, a zwłaszcza na nasze specyalne ułomności i wady.

Posłuchajmy tylko, co korespondentka *Kuryera* pisze:

„U nas przeważnie żyje się nad stan, a już co do strojów kobiecych, to zbytek rozszerza się zatrważająco! W klasie średnio zamożnej, nawet wśród kobiet ciężko pracujących, całe masy spotyka się istot, dla których modny strój jest ideałem życia. Owóż, wybierając się do naszych miejsc kuracyjnych lub nawet leczniczych, trzeba kompletną robić wyprawę i to rzeczy najmodniejszych; inaczej bowiem narażamy się na lekceważąco litośne spojrzenia i prawie wyrzec się musimy towarzystwa; bo jakże chciałby ktoś zaznajamiać się z osobą skromnie ubraną!? Nawet mąż własny zrobiłby kwaśną minę, gdyby jego żona skromnem ubraniem odcinała się od wystrojonego ogółu.

Wyjazd zagranicę usuwa te koszty i przykrości

Tam spotyka się strojne tłumy ludzi prawdziwie bogatych, o których zakasowaniu strojem nie może marzyć średnio zamożna kobieta; z konieczności więc pozostaje więcej sobą, mniej zajmuje się zmiana sukien, a mimo to wszędzie znajdzie towarzystwo, które nie sądzi o niej po stroju i po tem, w jakiej willi mieszka. W rezultacie z większą sumą przyjemnych wrażeń wraca się do domu.

A więc chęć zobaczenia czegoś nowego i możność urządzenia się odpowiednio do swoich środków skłaniają wielu do wyjazdu zagranicę.

Owóż, nie potępiając ryczałtem wszystkich wyjeżdżających zagranicę, prasa nasza dobrze jednakże zasługuje się społeczeństwu, zachęcając do poznawania własnego kraju, oraz wykazując wady w naszych uzdrowiskach i letniskach; ale przytem bardzo, bardzo pożądanem byłoby ciągłe nawoływanie do opamiętania się, do zwalczania naszego nieszczęsnego zwyczaju życia nad możność. Dawne „Zastaw się, a postaw się!" koniecznie raz już pogrzebane być musi!

Truskawiec. — Wnętrze kościółka łacińskiego.

Ta zastarzała wada przeszkadza zawsze i wszędzie. Ten jakiś fałszywy wstyd, ta niepohamowana chęć przedstawienia się zamożniejszym, niż się jest, to nizkie pragnienie odznaczenia się nie zaletami umysłu i charakteru, ale modnym strojem i wielką miną, zatruwa wielu ludziom chwile odpoczynku. Zamiast całą duszą odświeżyć się pięknem natury i wrócić prawdziwie posilonym, przywozi niejeden z pobytu między swoimi przykre zgrzyty niesnasek i niezadowolenie.

Ci sami nawet, którzy czuli się swobodnymi zagranicą, gdy znajdą się u nas, nie mają odwagi być i tu sobą! Tak silnie przywykliśmy od dziecka do wiecznego udawania!"

Że w słowach tych niema przesady, świadczy jaskrawe zjawisko z innej sfery. Podnosi je słusznie, jako znamienny rys społeczno-wychowawczy, Dr. Markiewicz, w nadesłanych *Kuryerowi* sprawozdaniach z kolonii letnich dla dzieci.

„Znamienną cechą dzieci warszawskich jest blaga i fanfaronada. Dziewczynki (których rodzice z trudem zdobywają się na wysłanie ich na letniska płatne z pomocą Towarzystwa kolonii dziecinnych), opowiadają sobie o kosztownych strojach matek i wspaniałych swoich apartamentach, o przysmakach, jakie w domu jadają i t. d."

Oczywiście, uczą się tego od starszych, którzy w dziwnem zaślepieniu zapominają o tem, że „wiedzą sąsiedzi, jak kto siedzi", a przeto próżność i pozowanie czynią człowieka tylko śmiesznym.

Truskawiec
willa Janina

pierwszorzędny pensyonat

budowany ogniochronnie, wśród parku, — naprzeciw łazienek, 30 obszernych pokoi, przeważnie z balkonami, kuchnia domowa.

Ceny przystępne.

Właścicielka:
Zenona JANOWSKA.

APTEKA
FORTUNATA GRALEWSKIEGO
W KRAKOWIE
ulica Szczepańska L. 1

poleca następujące wyroby własne:

Petrogen „Jahra" wyśmienity środek do konserwowania włosów, usuwa łupież i świąd z głowy, wzmacnia cebulki włosowe i zapobiega wypadaniu. Cena flakonu Kor. 2 i Kor. 4.

„Jahra" **Aromatyczna Kali Chloricum pasta do zębów,** znakomita pasta do pielęgnowania zębów, desinfekcyonuje i konserwuje jamę ustną. Tuba 80 hal.

„Jahra" **Antyseptyczna woda do ust.** Znakomita woda do utrzymania zdrowych zębów i do płukania ust. Flakon K. 1·20.

„Jahra" **Wata Mentoformolowa,** wyśmienity środek przy katarach nosa. Działa pewnie i szybko. Pudełko 40 hal.

MAGAZYN „AU BON MARCHE"
FILIPA EILEGO
w Krakowie, Rynek L. 14. — Telefon Nr. 119

poleca:

towary galanteryjne, jako to: Bronzy francuskie, Perfumy angielskie i francuskie, Wyroby skórzane, Kufry do podróży, Pledy, Płaszcze gumowe itd. — Torby z przyrządami (necesery), Portmonetki, Cygaretówki, Wizitierki itd.

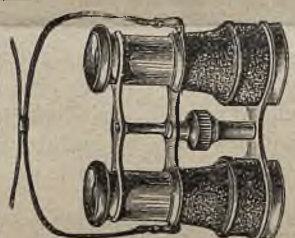
KAPELUSZE angielskie, Przybory do polowania oraz wielki wybór **Bielizny** męskiej i **Krawatów** angielskich. **Rękawiczki** z firmy Deut Allcroft & Comp. w Londynie.

NAJŚWIEŻSZE NOWOŚCI z fabryk francuskich i angielskich w każdym sezonie.

Wielki wybór modnych Lasek i Parasoli.

Pierwszorzędne amerykańskie obuwie męskie
firmy
HATHAWAY, SOULE & HARRINGTON
Manufactures of Boots & Schoes
BOSTON U. S. A.
poleca w wielkim wyborze
Wyłączny Skład
FILIPA EILEGO
w Krakowie, Rynek 14.

SKŁAD KWIATÓW
oraz
GŁÓWNY SKŁAD NASION i ROŚLIN
M. JANKOWSKI
poleca
Bukiety ślubne, imieninowe, balowe
Lwów, Plac Bernardyński 2.

KOPERNICKI i SYN
OPTYCY i MECHANICY
we Lwowie, plac Halicki 1.
Zlecenia z prowincyi odwrotnie.

NOWO OTWORZONY
Hotel Polski
we Lwowie, ul. Sienkiewicza L. 11,
poleca pokoje z komfortem umeblowane od 2 koron za dobę.

Zakład artystyczno-litograficzny
A. Przyszlaka
we Lwowie, ulica Lindego L. 4
wykonywa:
Bilety wizytowe, Dyplomy, Zaproszenia, Karty ślubne.
Zamówienia z prowincyi wykonywa w najkrótszym czasie.

Meble **i kompletne urządzenia** do Hoteli, Wil i Zakładów kąpielowych dostarcza **najtaniej**
B. L. Kitschales
we Lwowie, ulica Teatralna L. 22,
(Dom narodny). Skład mebli. — **Wyrób krajowy.**

Rzadka okazya
bajecznie taniego kupna książek.

Powieści francuskie zamiast po kor. 4·20, tylko po 1 kor. Mickiewicza dzieła kompl. opr. w 2 tomach tylko 2 k. Słowackiego dzieła zupełne wydanie, opr., w 2 tom. wyd. prof. Parylak, tylko k. 2·50

J. M. STAND
Antykwarnia i Księgarnia, Lwów, ulica Batorego L. 22.

Kąpiele z kwasu węglowego
zastępujące kąpiele w Nauheim, Kissingen itp., wyrabia
lwowska fabryka chemiczna
„TLEN"

Kąpiele te stosowane na ordynacyę i pod kontrolą lekarza, działają znakomicie **w astmie, cierpieniach nerwowych, zapaleniach oskrzeli** (bronchitis), **rozedmie płuc, wadach serca itp.,** niemniej doskonały środek do **pobudzania krążenia krwi.** Skutek taki sam, jak po kuracyi w zdrojowiskach zagranicznych, a koszt stokroć niższy. — Nabyć można w aptekach i żądać tylko z marką fabryki „Tlen".

Mydło kieszonkowe
Koperta zawiera 12 płatków. Można zawsze nosić przy sobie w pugilaresie. — Niesłychanie dogodne dla pp. Lekarzy i turystów. Kosztuje tylko 30 groszy.

KOMISYA PRZEMYSŁOWO LEKARSKA

L: 923.

Do

Wielmożnego Pana Stanisława Gorgola
Fabryka dyetetycznego pieczywa
w
Jarosławiu

Na podstawie badań podjętych przez Komisyę przemysłowo lekarską Towarzystwa Lekarskiego Krakowskiego a w szczególności na podstawie rozbiorów chemicznych dokonanych przez Wielmożnego Pana Doc. Dr. J. Lembergera, Towarzystwo Lekarskie Krakowskie na posiedzeniu w dniu 3. lutego 1904 na wniosek swej Komisyi przemysłowo lekarskiej uznało pieczywa dyetetyczne wyrabiane w fabryce Jarosławskiej jako przetwory dyetetyczne tak wzorowo i tak dokładnie sporządzane że przewyższają one dobrocią swoją bardzo wiele podobnych wyrobów zagranicznych i że z tego powodu zasługują na wszechstronne polecenie.

Kraków dnia 19. lutego 1904.

Prezes Towarzystwa Lek. Krak.:
Dr Julian Nowak

Przewodniczący Kom. prz. lek.
Prof. Dr. Edward Korczyński

Sekretarz Kom. prz. lek.:
Dr. Michał Siwiński

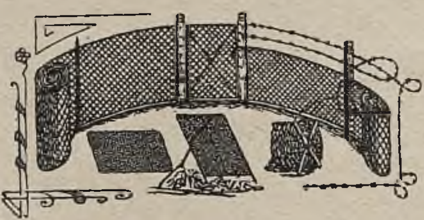
JÓZEF GORECKI

FABRYKA SIATEK, MEBLI, KONSTRUKCYI ŻELAZN. i WYROBÓW ORNAMENT. KUTYCH

KRAKÓW, UL. ŚW. WAWRZYŃCA 26

Telefon Nr. 277.

Magazyn: Rynek gł. L. 6, I. p. (Szara kamienica)

wykonuje wszelkie roboty ornamentalne kute, konstrukcyjne, budowlane i plecionki z drutu, drutowe kraty do ogrodzenia ogrodów, lasów, podworców, zwierzyńców itp. Siatki do przesypywania piasku i ochronne do okien. Łóżka żelazne zwykle i angielskie z materacami sprężynowymi oraz wkłady sprężynowe do łóżek drewnianych. Ceny przystępne kosztorysowe. Termin ściśle zachowany.

Adres telegramów: **Józef Gorecki.** Telefon Nr. 277.

Cenniki na żądanie darmo i opłatnie.

Apteka „pod Złotą Głową“

M. PRONIA

w Krakowie, Rynek główny L. 13

poleca

Epilatoire płyn do usuwania włosów
Odol znakomita woda do ust;
Mydło czeremchowe najdelikatniejsze mydło toaletowe;
Esencya łopianowa przeciw wypadaniu włosów.

WINA LECZNICZE i KONIAK

Wody i Sole mineralne.

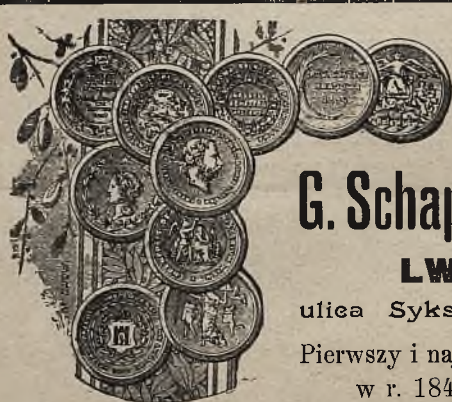
Ł. TOMASZKIEWICZ, optyk w Krakowie

przy ul. Floryańskiej 2, hotel Drezdeński. Telefon 309.

Poleca:
okulary, cwikiery, lornetki, barometry, termometry urządza dzwonki elektr., telefony, gromochrony, po cenach umiarkowanych

DOSTAWCA c. k. kolei państwowych

G. Schapira i Syn

LWÓW,

ulica Sykstuska L. 10.

Pierwszy i najstarszy w kraju w r. 1847 założony

Zakład artystycznych wyrobów metalowych

tablic, szyldów i liter, herbów, medali, ornamentów budowlanych itp., z wszelkiego rodzaju metalu lane.

Wyrób tablic sztancowych. — Wyrób szyldów i napisów na szkle, blasze, drzewie itp. malowanych. — **Zakład rytowniczy.** Wyrób stampil i pieczęci metalowych i kauczukowych, marek pieczątkowych, numeratorów, stampil z datami. Cęg do plombowania, plomb ołowianych itp. **Wyrób witraży, oszkleń artystycznych i szyb trawionych.**

Cały rok otwarte

SANATORYUM

z jedyną postępową wodolecznią

Dra KOŁĄCZKOWSKIEGO

W SZCZAWNICY.

Urządzenia nowoczesne postępowe dla **hydroterapii** zapomocą wody **źródlanej**, elektryczności, masażu itp.
Łazienki mineralne, jedyne do kąpieli żelezistych, igliwiowych, gazowych itp. przy zdroju Szymona **na Miedziusiu.**
Pensyonat lekarski jedyny we własnym zarządzie i z wszelką opieką nawet dla nieletnich osób. **Kuchnia** wykwintna zdrowa, wina naturalne doborowe, ceny umiarkowane od 8 koron i wyżej.
Hotel „Marta“ dla przejezdnych i kilka will dobrze urządzonych o widnych pokojach, z dobrą pościelą, piece kaflowe. Nadto rozległy park połączony z lasem na Hulinie ścieżkami dogodnemi. Koło zabaw dla krokieta itp.
Ciężko chorych, obłąkanych i gruźliczych zakład nie przyjmuje
Uwaga. Przed wyjazdem do Szczawnicy zaleca się upewnić, aby nie doznać zawodu lub nie polegać na fałszywych wskazówkach stręczycieli (woźniców itp.), udać się o wyjaśnienie pod adresem:

Dr. Kołączkowski w Szczawnicy.

ZYGMUNT SIEMEK

Magazyn ubiorów męskich w Krakowie, — przy ulicy Floryańskiej L. 25, I-sze piętro, zawiadamia W. Panów, że posiada wielki wybór materyałów francuskich i angielskich na każdą porę roku. — Równocześnie ma zaszczyt donieść interesowanym, iż z początkiem b. r. zaprowadził na sposób zagraniczny **dwuletni abonament,** dający możność każdemu zaopatrzenia się

w bogatą garderobę pod nader przystępnymi warunkami.

Prospekty darmo i opłatnie.

Firma odznaczona złotym medalem i krzyżem honor. na Wystawie paryskiej

Specyalny Magazyn Nowości konfekcyi dla Pań

ADOLF CZOPP

LWÓW, plac Kapitulny 3, naprzeciw kościoła katedralnego, wprost pomnika Pana Jezusa,

poleca na wyjazd do Zdrojowisk w wielkim wyborze: Żakiety, Raglany, Haweloki, Płaszcze, Zarzutki demi i gumowe, prochowce, kostiumy i osobne spódnice do bluzek. — Ceny wprost zachęcające, niskie.

Uwaga: Na sezon zimowy zawsze zaopatrzony Magazyn w bogaty zapas FUTER gotowych — równocześnie przyjmuje zamówienia na takowe.

J. NEUMANN
Lwów, ul. Sykstuska L. 13

RYTOWNIK

wykonuje wszelkie grawury na złocie, srebrze i wszelkich metalach.

Wyrób Stampil i pieczęci metalowych i kauczukowych, Obcęgi do plomb, Numeratory i Marki pieczątkowe, Drukarnie „PERFEKT“ i farby do stampil.

Umarł dawno Singer! pozostał tylko jego system, który został znacznie ulepszonym przez fabrykantów wyrabiających lepsze i gorsze maszyny do szycia. W Europie istnieje 80 fabryk, z których wybrałem kilka najlepszych jak: Pfaff, Biesolt, Locke itd. i dostałem zastępstwo na całą Galicyę. Sprowadzam maszyny pełnymi wagonami. Dobre fabryki umieszczają własną firmę na maszynach, zaś liche pokrywają swoją tandetę szumnym napisem Singer. 20 maszyn obrączkowych i Central-Bobbin jest zawsze na składzie do wyboru. **Pierwszy w kraju skład maszyn do szycia i warsztat reparacyj.**

Proszę żądać cenników. **Lwów, hotel Żorża Józef Iwanicki** mechanik i specyalista.

KRYNICA

Z. WRZEŚNIOWSKI

vis-à-vis źródła

poleca po cenach niskich i w każdym sezonie jednakowych

Towary galanteryjne i modne, Biżuteryę złotą, srebrną i francuską,

Wyłączny skład znanych z dobroci

RĘKAWICZEK „DIANA“

Wielki wybór

Perfum i Mydeł francuskich i angielskich.

Prawdziwa Woda kolońska.

Wystawa nowości galanteryjnych.

Wstęp wolny i dla osób, nie mających zamiaru kupować.

Ruble przyjmuje po kursie dziennym.

Samowary nasze polskie krajowe

z kutej blachy białej (à la niklowej)

fason gładki jak rysunek

na 7 szklanek	zł'r. 3·—	na 14 szklanek	zł'r. 5·20
„ 10 „	„ 4·23	„ 18 „	„ 6·25

Tacki specyalne pod samowary po 78 i 85 ct. — **Czarki** pod pipę po 45 ct.

poleca

Artur Bartosz

Specyalny Magazyn Nowości, Porcelany, Szkła, Srebra chińskiego i fabryczny Skład Mebli żelaznych.

Lwów, plac Maryacki 7 (obok Szkowrona).

Przeszło lat pięćdziesiąt oznaczał

SINGER.

niezaprzeczenie **najwyższy stopień doskonałości**

także i między familijnemi maszynami do szycia.

Singera maszyny do szycia otrzymać można tylko w naszych własnych sklepach znajdujących się we wszystkich miejscowościach, a zawsze zobaczyć można w sklepach Singera wiele, co wszystkie panie interesuje; wszystko jedno, czy zamierzają kupić maszynę, czy też nie, odwiedziny ich są nam każdego czasu przyjemne.

Lwów, Sykstuska 6. Singer Tow. Akc. maszyn do szycia.

MASARNIA
Franciszka Ichniowskiego

we Lwowie, ul. Batorego L. 4, obok Wgo Soleckiego

poleca **SZYNKI** **uznane ogólnie za najlepsze w smaku** oraz **wszelkie inne wędliny** niezrównanej dobroci, — również wielki zapas smalcu i słoniny.

Zamówienia uskutecznia odwrotnie.

Specyalista na przepukliny, wynalazca c. k. patentowanych bandaży,
ozdobiony dyplomem honorow. Societe Hygienique w Padwie

M. Freilich

Lwów, Gródecka L. 35.

M. Freilich przynosi radykalną i pewną pomoc przy najcięższych zastarzałych rupturach wszelkiego rodzaju, tak u panów, jak i u dzieci, z gwarancyą kompletnego wyleczenia bez operacyi i lekarstw, naturalną metodą przy skutecznem zastosowaniu patentowanych swoich bandaży, wskutek czego każdy, nawet śmiertelnie chory pacyent od śmierci prawie bywa uratowany, co wiele świadectw i listów dziękczynnych od osób tu zamieszkałych tak samo z krajów obcych uwierzytelnia. — Bandaże muszą cierpiącemu przezemnie być założone, jakoteż pouczam w zakładaniu tychże. Koniecznem jest zjawienie się osobiste, gdyż listownie nie leczę.

WP. M. Freilich, c. k. uprzyw. bandażysta we Lwowie, ul. Gródecka 35.

Niniejszem zasyłam Panu moje uznanie i serdeczne podziękowanie za uratowanie mi życia. — Nawiedzony od lat 33 przepukliną w tak wielkim stopniu, iż żaden z lekarzy operować mnie nie chciał, dostałem się przypadkowo do Pana, który mnie swoją szczęśliwą ręką w asystencyi dwóch lekarzy i swego syna, wyratował z największego nieszczęścia, a po założeniu mi specyalnego bandażu jego wynalazku, mogłem drugiego dnia pójść piechotą do domu. Dlatego też polecam każdemu cierpiącemu na przepuklinę, aby się operować nie dawał, tylko szukał radykalnej pomocy u P. **M. Freilicha we Lwowie, ul. Gródecka 35,** który jest aniołem stróżem ludzkości. ***Ks. A. J. Kosiński,*** proboszcz w Horodence koło Kołomyi.

---

25 lat przydłuża życia

NOWY WYNALAZEK

IBIS

pochłaniający wszelki proch przy zamiataniu podłóg zwykłych jak i zapuszczanych. Pakiet 5 klg. 2 kor. Główny i jedyny skład na Galicyę

w drogueryi SZCZĘSNEGO TRAUNFELLNERA, Lwów, Rynek 10.

50% zaoszczędza majątku

WE LWOWIE

Ferdynand Güttler

ulica Halicka L. 20, — plac Halicki L. 3

poleca najtaniej

BLUZKI — HALKI — GORSETY

Pończochy saskie,

Gorsety w najmodniejszych fasonach,

PASKI,

Wachlarze z piór strusich i fantazyjne.

Słynne ze swej dobroci

Rękawiczki „DIANA".

Koncesyonowany Zakład

SPRZEDAŻY i KUPNA

H. Telesznickiej

w Krakowie, ulica Szewska L. 10, 1-sze piętro

dom Wgo Okonia

poleca: kompletne urządzenia Salonów, Jadalń, i Sypialń, Fortepiany, Pianina, Makaty, Obrazy, Mahonie, Serwisy srebrne i z chińskiego srebra, Biżuteryę, Porcelanę, Lampy, pojedyncze sprzęty, Garderobę męską i damską.

Powyższe przedmioty przyjmuje się w komis.

Jakób Kahane

dostawca dla c. k. urzęd. państw.

Lwów, — ulica Sykstuska L. 12

poleca rowery „Styria-Puch", „Mars" i inne, jakoteż wszelkie przybory kolarskie, również „Gramophony" własnego wyrobu i zagraniczne po cenach najprzystępniejszych. Na składzie zawsze **wielki wybór najnowszych płyt.** — Cenniki na żądanie, zlecenia z prowincyi odwrotną pocztą.

Niniejszem mam zaszczyt zawiadomić Szan. moich Gości, że już otrzymałem

najnowsze materye angielskie i francuskie

na sezon wiosenny i letni

polecam się łaskawym względom.

KAROL MATLAS

KRAWIEC MĘSKI

przedtem K. Kropiowski i K. Matlas

Lwów, ul. Teatralna 5.

HOTEL POLLERA

W KRAKOWIE

vis-à-vis Teatru miejskiego, w bliskości dworca i plant.

Odnowiony z komfortem, z korytarzami ogrzewanymi.

Pokoje począwszy od 2 koron.

Łazienki do użytku Szanownych Gości.

Pokoje dla przejezdnych chorych na parterze.

Zmiana lokalu.

Józef Komorowski

zegarmistrz

we Lwowie, ul. Akademicka L. 5,

od 1 lipca Pasaż Mikolascha.

Poleca Skład Zegarów i zegarków genewskich. — Reperacye pod gwarancyą uskuteczniam odwrotnie.

Czcionkami drukarni Związkowej w Krakowie, pod zarządem A. Szyjewskiego.